

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

ัญเชิญไว้ใน ถ้ำศิลา พระศรีรางคาร

ประทีปฐานสุสานหลวง 'ในหลวง-พระราชินี'
ในหลวง-ราชินีเสด็จพิธี เสด็จฯ ทรงประกอบพระ
ราชพิธีบรรจุพระศรีรางคาร
วังบวรทวารมาแห่ง 'พระพี่นาง' □ อ่านต่อหน้า 14

● ถ้ำศิลา □ ต่อจากหน้า 1

ในวันนี้ ั้ริ้วขบวนทหารม้ารักษาพระองค์ เชิญออก จากพระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระแก้ว เข้าสู่สุสานหลวง อนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา วัดราชบพิธฯ จากนั้น 'ในหลวง' ทรงเชิญลงประดิษฐานใน 'ถ้ำศิลา' ด้าน สำนักพระราชวัง นายอดพระจิตถาวร ทังเครื่องสด งานแทงหยวก ดอกไม้สด ลอยแม่น้ำเจ้าพระยา ตาม ธรรมเนียมโบราณราชประเพณี คืนสู่น้ำค้างเป็นตัวแทน สรวงสวรรค์ ส่วนที่พระเมรุเปิดให้เข้าชมแล้ว พร้อมทั้ง นิทรรศการ ไปจนถึงวันที่ 30 พ.ย.

★ ในหลวงเสด็จพระราชพิธีพระอัฐิ

เมื่อวันที่ 17 พ.ย. เป็นพระราชพิธีบำเพ็ญพระราช กุศลพระอัฐิ โดยเจ้าพนักงานเตรียมการพระราชกุศล พระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่พระที่นั่งดุสิตมหา ปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง เชิญพระโกศพระบรม อัฐิ และพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชูปถัมภ์ ออกประดิษ ฐาน ณ พระแท่นมกุรราชบัลลังก์นพปฎลมหาเศวตฉัตร แวดล้อมด้วยต้นไม้ทองเงิน เครื่องพระบรมราชอิสริยยศ ราชูปโภค เครื่องราชสักการะ และเชิญพระพุทธรูป ประจำพระชนมวารของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประดิษฐานที่พระแท่นมณฑลตมูก ทอดเครื่องนมัสการ ไร่พร้อม

จากนั้นเวลา 17.10 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ

พระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต มายังพระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท พระบรมมหาราชวัง พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี ที่เชิญออกประดิษฐาน ณ พระแท่นมุกราชบัลลังก์หน้าพลุกลมหาเศวตฉัตร แล้วทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งประดิษฐานในนุชบกของพระแท่นสุวรรณเบญจดล

★ พระสงฆ์สวดสดับปกรณ์พระอัฐิ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวารพระบรมอัฐิ และพระอัฐิที่พระแท่นมณฑลอมก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปทรงถวายพัทธองที่ระลึกงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แต่สมเด็จพระราชาคณะที่ถวายพระธรรมเทศนา พระราชาคณะ 30 รูปสวดพระพุทธมนต์ พระรับอนุโมทนา 4 รูป และพระสงฆ์สดับปกรณ์ 10 รูป พระสงฆ์ 30 รูป สวดพระพุทธมนต์จบแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงทอดผ้าไตรถวายพระสงฆ์ 30 รูป ที่สวดพระพุทธมนต์สดับปกรณ์พระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหลังทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา

★ ทรงรับศีล-ธรรมเทศนา

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดเทียนดูหนังสือเทศน์พระราชทานให้เจ้าพนักงานพระราชพิธีเชิญไปตั้งที่จงกลจรมาสน์ พระพรหมเมธี วัดเทพศิรินทราวาสที่จะถวายเทศน์ขึ้นนั่งบนจรมาสน์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสำหรับพระบรมอัฐิและพระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชบุพการี และสำหรับพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงธรรมพระพรหมเมธี ถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ 1 จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหลังทักษิโณทก พระพรหมเมธีที่เทศน์ถวายอนุโมทนาบนจรมาสน์ พระ 4 รูปรับอนุโมทนา

★ ทรงกราบพระอัฐิ-เสด็จกลับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์ และทรงทอดผ้าไตรถวายพระเทศน์

และรับอนุโมทนา 5 รูปสดับปกรณ์ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา และทรงทอดผ้าไตรอีก 10 ไตร ถวายพระสงฆ์ 10 รูป สดับปกรณ์พระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี ที่เชิญออกประดิษฐานในพระราชกุศลนี้ แล้วถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปทรงกราบพระบรมอัฐิ และพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี ที่หน้าพระแท่นมุกราชบัลลังก์แล้วเสด็จฯ ไปทรงกราบพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ

★ นายอดพระจิตกาธานลอยน้ำ

ก่อนหน้าในเวลา 09.30 น. เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง ผู้ควบคุมและดูแลงานเครื่องสดประกอบพระจิตกาธาน ในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ นายอดพระจิตกาธานที่เป็นเครื่องสด ในส่วนของดอกไม้สด งานแหงหยวก และงานแกะสลักของอ่อน รวมถึงปีกทองที่แกะสลักพระนาม กว นำไปจำเรือขุดน้ำ หรือลอยน้ำ ที่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณท่าราชวรดิฐ

นายบุญชัย ทองเจริญบัวงาม เจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์ ระดับ 5 ฝ่ายพัฒนาบุคลากรด้านศิลปกรรมศิลป์พระราชวัง ผู้ควบคุมและดูแลงานเครื่องสดประกอบพระจิตกาธาน กล่าวว่า ถือว่าเป็นไปตามโบราณราชประเพณี ที่จะนำเครื่องสดพระจิตกาธานไปลอยน้ำ หลังจากงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสร็จสิ้นลงไปเมื่อวันที่ 15 พ.ย.ที่ผ่านมา ถือว่าเป็นการคืนสู่น้ำ น้ำคือความร่มเย็น มีความหมายเป็นดังตัวแทนของสรวงสวรรค์

★ วัดราชบพิธฯตกแต่งสุสานหลวง

ที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ สถานที่ประกอบพระราชพิธีบรรจุพระศรีรางคาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ณ อนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา ผู้สื่อข่าวรายงานว่า พระศาสนาโสภณ กรรมการมหาเถรสมาคม ในฐานะรักษาการเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ มอบหมายให้พระธรรมวรเมธี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานในการจัดพระราชพิธีบรรจุพระศรีรางคารกับทางสำนักพระราชวัง รวมทั้งให้ดูแลความเรียบร้อยในการจัดสถานที่บริเวณสุสานหลวง เพื่อเตรียมการรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์

ต่อมาพระธรรมวรเมธี ให้เจ้าหน้าที่วัด รวมถึงเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง เข้ามาจัดตกแต่งสวน และทางเดินภายในสุสานหลวง อีกทั้งให้ช่างทำเสียดแต่งพระเจดีย์ และพระปรารภรอบสุสานหลวงให้สวยงาม โดยเฉพาะอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา ซึ่งใช้เป็นที่บรรจุพระ

ศรีรางคารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ได้รับการบูรณะตกแต่งทั้งภายในและภายนอกอย่างสวยงามสมพระเกียรติคือ

★ ปลุกไม้สวยงามหายาก84ชนิด

ส่วนด้านหน้าอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา จัดตั้งเป็นพลับพลาพื้นยก สำหรับใช้เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเชิญพระศรีรางคารในถ้ำศิลา นอกจากนี้บริเวณรั้ววัดราชบพิธฯ มีเจ้าหน้าที่คอยประดับตกแต่งพุ่มห้อยระย้าสีต่างๆ แขนงไว้รอบวัดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วนบริเวณด้านประตูทางเข้าวัดราชบพิธฯ มีถนนราชบพิธ และพระอุโบสถวัดราชบพิธฯ ทำความสะอาดและจัดตกแต่ง

พระธรรมวรเมธี กล่าวว่า เร่งเตรียมความพร้อมสำหรับพระราชพิธีบรรจุพระศรีรางคาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ อย่างเต็มที่ ถือว่าเตรียมความพร้อมร้อยละ 90 นำพวงจี้ เหลือเพียงแก้การจัดตกแต่งสวนภายในสุสานหลวงให้เรียบร้อยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยนำพันธุ์ไม้สวยงามหายาก 84 ชนิด เข้ามาประดับตกแต่งโดยรอบ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้สีฟ้า เป็นสีทรงโปรดของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ หรือเป็นพันธุ์ไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เช่น ก้นก้วยมหิล เป็นชื่อพันธุ์ไม้ที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ พระราชทานเป็นพันธุ์ไม้สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล

★ บรรจุพระศรีรางคารในถ้ำศิลา

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ กล่าวว่า สำหรับสวนไม้ดอกไม้ประดับภายในสุสานหลวง ภายหลังเสร็จพระราชพิธีแล้ว ทางวัดราชบพิธฯ จะนำชื่อพันธุ์ไม้มาปักติดไว้ตามกอชุ่มต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาชมทราบชื่อพันธุ์ไม้และสายพันธุ์ได้ ส่วนกุหาด้านทิศเหนือ ภายในอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา ใช้เป็นที่บรรจุพระศรีรางคาร ก็เตรียมสถานที่ไว้เรียบร้อยแล้วเช่นกัน โดยภายในอนุสรณ์สถานแห่งนี้ เป็นที่บรรจุพระศรีรางคาร และพระอัฐิสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร, สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า พระราชโอรส และพระราชธิดาพระองค์อื่นๆ รวมทั้งสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนคริน ทราบรมราชชนนี

พระธรรมวรเมธี กล่าวต่อว่า สำหรับพระศรีรางคาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ จะบรรจุในถ้ำศิลาด้านล่างของพระศรีรางคาร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ส่วนด้านบนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองประจำจันทรมาศ ปางถวายเนตร ประดิษฐานประจำแท่นพระด้านทิศเหนือ ข้างที่บรรจุพระศรีรางคาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ในอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา

★ ประดิษฐานพุทธรูปพระชนมวาร

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ กล่าวต่อว่า สำหรับพระพุทธรูปปางถวายเนตร ที่นำมาประดิษฐานในอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา จำลองมาจากพระพุทธรูป

🏠 **อสังการ** - บรรยากาศพระเมรุมาศเก่าคืน มีประชาชนเดินทางไปชมความสวยงามอสังการอย่างกันหลวม ส่วนที่วัดราชบพิธฯ เจ้าหน้าที่ตกแต่งดอกไม้ธูปเทียน สุสานหลวง เพื่อรอรับพระราชพิธีบรรจุพระศรีราชมงคลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ในวันที่

ประจำพระชนมวาร ปางถวายเนตร ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงทอดพระเนตรแบบและพระราชทานพระวินิจฉัยด้วยพระองค์เอง ทรงเททองหล่อเมื่อครั้งทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา พระพุทธรูปประจำพระชนมวารที่จำลองนี้ หล่อด้วยโลหะผสมมีทองคำชนวนจากทองคำส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ที่ท่านผู้หญิงที่ศานด้วย ครุสงคราม มอบให้นำมาเป็นทองชนวน องค์พระพุทธรูปสูง 18 นิ้ว ฐานกว้าง 9 นิ้ว ปัดด้วยทองคำเปลว 100 เปอร์เซ็นต์ เททองหล่อ เมื่อวันที่ 13 พ.ย.2551 เวลา 14.14 น. ณ ลานหน้าพระอุโบสถวัดราชบพิธฯ และจะประดิษฐานประจำแท่น ในวันอังคารที่ 18 พ.ย.นี้

“สุสานหลวงวัดราชบพิธฯ ถือเป็นอนุสรณ์ปูชนียสถานที่สำคัญของชาติแห่งหนึ่ง แม้กาลเวลาจะทำให้สุสานหลวงชำรุดทรุดโทรมไปบ้าง แต่ด้วยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และด้วยพระราชনীติคาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระ

คำริให้บูรณะรักษาสถานที่แห่งนี้ไว้ และจัดตั้งกองทุนสุสานหลวงวัดราชบพิธฯ เพื่อดูแลรักษาสถานที่ที่เป็นส่วนรวมให้คงเดิม และให้อนุชนรุ่นหลังได้เข้าชมศึกษาหาความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่ต่างยุคสมัยกันอย่างน่าสนใจ” พระธรรมวรมณี กล่าว

★ ‘ดอกแก้วกัลยา’ เป็นของที่ระลึก

ค่านางจุฬารัตน์ บุญยากร ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวว่า สำหรับพิธีบรรจุพระศรีราชมงคล สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ในวันที่ 19 พ.ย. ทางสำนักพุทธฯ จัดเตรียมนำนิทรรศการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ไปจัดแสดงด้วย โดยจัดแสดงที่บริเวณถนนอัญญาตม์ ตั้งแต่วันที่ 18 พ.ย. เป็นต้นไป พร้อมกันนี้จะนำหนังสือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ กับสถาบันพระพุทธศาสนา ที่จัดพิมพ์โดยมหาเถรสมาคม ร่วมกับสำนักพุทธฯ ไปแจกผู้เข้าชมนิทรรศการ ในวันดังกล่าวด้วย ขณะที่ นายฉัฐพัชร อินทุภูติ ประธานสภาสังกม

สงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำดอกแก้วกัลยา ดอกไม้ประดิษฐ์ สัญลักษณ์ของคนพิการทั่วประเทศ จำนวน 20,000 ดอก มอบให้สำนักพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ และสำนักพระราชพิธีการนำมอมอบให้กับผู้เข้าร่วมงานพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ ณ พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท จำนวน 3,000 ดอก

★ เปิดให้เข้าชมพระเมรุวันนี้

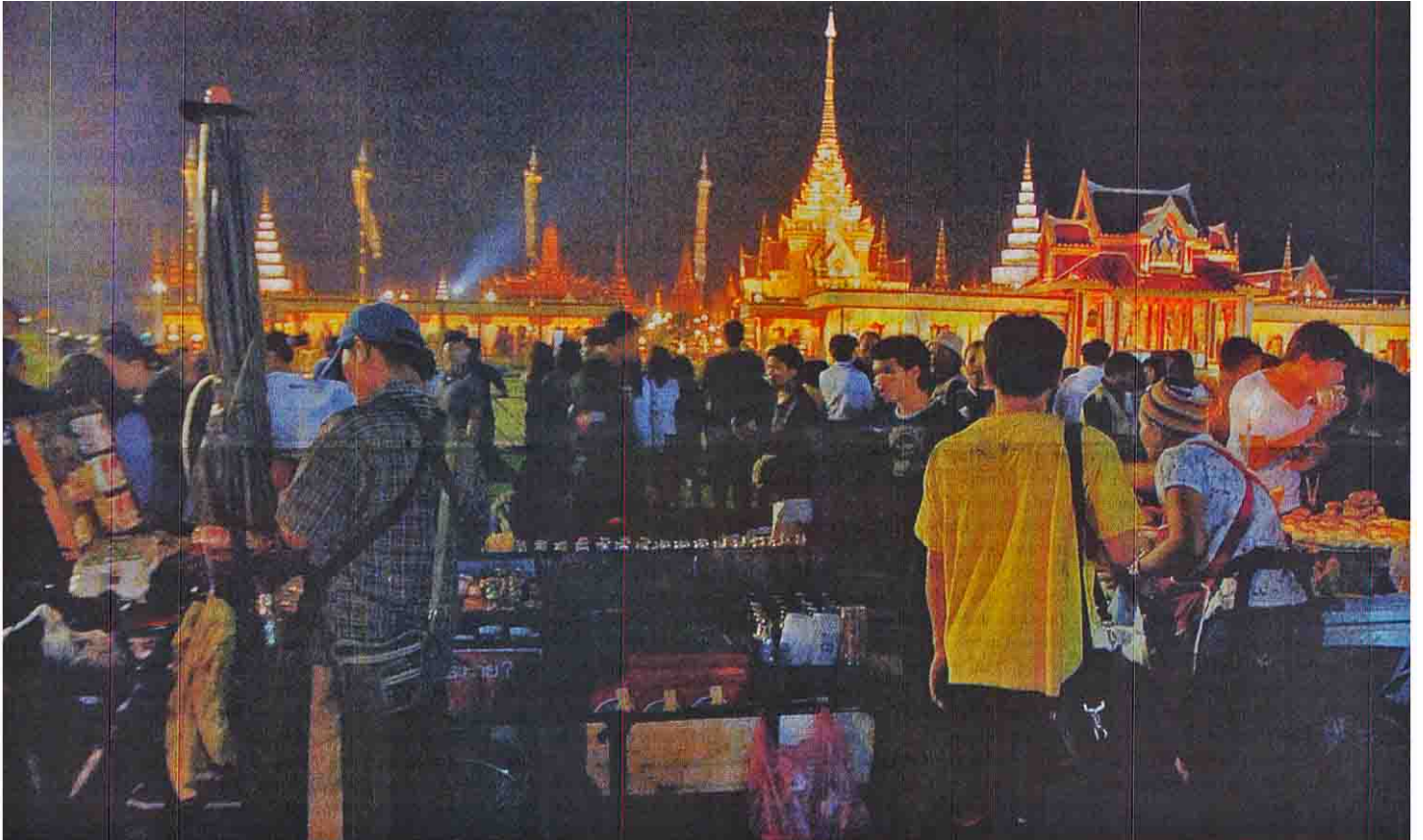
นายเกษมพร เสริมพานิช รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวถึงนิทรรศการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ว่า จัดขึ้นที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง วันที่ 18-30 พ.ย. เวลา 10.00-21.00 น. หลังจากนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี เปิดงานในเวลา 15.00 น. วันที่ 18 พ.ย.แล้ว จะให้ประชาชนเข้าชมนิทรรศการ และพระเมรุอย่างใกล้ชิด โดยจะจัดระเบียบให้เดินไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระเบียบ มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ในส่วนต่างๆ พร้อมกันนี้จะเปิดตัว 2 บุคคล ใน 6 ภาพ ที่เคยเฝ้ารับเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ อย่างใกล้ชิดด้วย

รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวต่อว่า สำหรับการแต่งกายของประชาชนที่จะเข้ามาในพื้นที่พระเมรุ ไม่จำเป็นต้องใส่ชุดไว้ทุกข์ แต่ขอให้แต่งกายสุภาพ เพราะเป็นเขตพระราชฐาน และขอความร่วมมืออย่าเด็ดดอกไม้ในพื้นที่โดยเด็ดขาด และควรใช้รถโดยสารสาธารณะ เพราะคาดว่าจะมีประชาชนเดินทางเข้าชมนิทรรศการเป็นจำนวนมาก

★ จัดนิทรรศการใหญ่ 12 โชน

นายเกษมพร กล่าวว่า นิทรรศการจะแบ่งเป็น 12 โชน คือ 1.ตามรอยพระบาทแก้วกัลยา เป็นการจัดแสดงภาพวาดพระประวัติ และพระกรณียกิจ จำนวน 84 ภาพ ตามจำนวนพระชันษา จาก 84 ศิลปินในโครงการ “ศิลปกรรมพระประวัติพระกรณียกิจในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ 2.สมพระเกียรติยศพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ เป็นการประมวลภาพเหตุการณ์ในงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ เมื่อวันที่ 14-16 พ.ย. 3.กัลยาณิวัฒนา แห่งราชสกุลมหิดล เป็นการจัดแสดงพระประวัติ และพระอิสริยยศ นับแต่ประสูติจนถึงทรงได้รับพระราชทานพระอิสริยยศครั้งสุดท้าย รวมถึงนิยามความหมายแห่งพระนาม

4.สมเด็จพระเจ้าฟ้าในใจประชา เป็นการประมวลภาพแห่งความประทับใจ ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ขณะเสด็จไปเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ พร้อมข้อความบรรยายความรู้สึกของประชาชนชาวไทย ที่มีต่อพระองค์ โดยคณะกรรมการจัดงานคัดเลือก 6 ภาพประวัติศาสตร์ เพื่อตามหาบุคคลในภาพ และเปิดให้ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ มีโอกาสส่งภาพแห่งความทรงจำ ที่เคยมีโอกาสเฝ้าอย่างใกล้ชิด พร้อมเขียนถ้อยคำระลึกถึงพระองค์ โดยสามารถส่งตรงมายัง ตู้ ปณ.2466

ตลาดพร้าว ในวันที่ 12-25 พ.ย. เพื่อนำมาร่วมจัดแสดง ในนิทรรศการ 5.พระอุปถัมภ์ คำจุนประชา เป็นการ จัดแสดง ข้อมูลความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรวงรับไว้ใน พระอุปถัมภ์ พร้อมความรู้สึกของตัวแทนบุคคลใน พระอุปถัมภ์ ที่บรรยายถึงความซาบซึ้งในพระ กรุณาธิคุณ

★ ให้ความรู้ด้านต่างๆของราชพิธี

6.โซนองค์อุทิศเพื่อปวงชน เป็นการจัดแสดงพระ กรณียกิจ และพระปรีชาสามารถในด้านต่างๆ ที่ทรง ปฏิบัติเมื่อครั้งยังทรงดำรงพระชนมชีพ เพื่อช่วยเหลือ ประชาชนชาวไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 7.โซนพระโกศจันทน์ เป็นการจัดแสดงพระประวัติ และธรรมเนียมการใช้พระโกศ สำหรับพระบรมศพ และพระศพ ตามโบราณราชประเพณี ในสถาบันพระ มหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ รวมถึงความเป็น มาของพระโกศจันทน์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กัลยาณิวัฒนาฯ 8.โซนราชรถน้อย เป็นการจัดแสดง ประวัติการสร้างราชรถน้อย ความหมายและหน้าที่การ ใช้งานในอดีตจนถึงงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิง พระศพ ในครั้งนี้

9.โซนริ้วขบวนพระอิสริยยศ เป็นการจัดแสดง ประวัติริ้วขบวนแห่เครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยย ศ และพระอิสริยยศ ที่สำคัญในงานพระราชพิธีพระ ราชทานเพลิงพระบรมศพ และพระศพตามโบราณราช ประเพณีในสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศา นุวงศ์ รวมถึงเครื่องประกอบพระอิสริยยศ และเครื่อง แต่งกายในริ้วขบวนแห่พระศพ 10.โซนพระเมรุ

เป็นการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของพระเมรุมาศ และพระเมรุ ตามโบราณราชประเพณีในสถาบันพระ มหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ความหมายและ แบบร่างพระเมรุ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กัลยาณิวัฒนาฯ รวมถึงงานศิลปกรรมประกอบพระเมรุ โคจรอบ 11.โซนมูลนิธิในพระอุปถัมภ์ และ 12.โซน จำหน่ายของที่ระลึก

★ กรมศิลป์เปิดให้ชมโรงราชรถ

นายสมชาย ฒ นรพนม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ กรมศิลปากร กล่าวถึงการ เปิดให้เข้าชมราชรถ ราชยานว่า ได้รับการประสานมา จากกรมประชาสัมพันธ์ ขอให้นำราชรถน้อย ที่พระ สวงษ์ประทับทรงสวดมนต์ริ้วขบวนพระอิสริยยศ ไปจัด แสดงที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งนายเกรียงไกร สัมปัชชลิต อธิบดีกรมศิลปากร ตอบรับ พร้อมให้ ความร่วมมือ แต่จะประสานไปทางกรมประชาสัมพันธ์ ขอจัดแสดงที่โรงราชรถในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร แทน เพราะตั้งอยู่ใกล้ๆ กัน ประชาชนที่ชม พระเมรุ อาคารประกอบแล้ว สามารถเดินข้ามจาก สนามหลวงไปชมราชรถน้อยที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติได้โดย อีกห้องยังได้ชมเครื่องประกอบพระอิสริยยศ อื่นๆ ที่ใช้ในพระราชพิธีนี้ อีก เช่น พระมหาพิชัยราช รถ เชิญพระโกศ พระยานมาศสามลำคาน เกรินบันได นาค พระที่นั่งราชเนทรยาน พระอวสิวิกาภรณ์ และ พระเสลี่ยงกลีบบัว

นายสมชายกล่าวต่อว่า ดังนั้นในช่วงนี้ กรม ศิลปากรจะเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเฉพาะโรงราช รถ ให้ประชาชนเข้าชมทุกวัน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด

ตั้งแต่วันที่ 18 พ.ย. เวลา 09.00-21.00 น. ตามเวลาการ เปิดนิทรรศการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิ วัฒนาฯ ที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ส่วนผู้สนใจชม ส่วนอื่นๆ จะเปิดให้เข้าชมตามวัน และเวลาปกติ ขณะ นี้มีประชาชน นักเรียน นักศึกษาขอเข้าชมราชรถ ราชยาน เป็นจำนวนมากกว่าปกติ ถือเป็นเรื่องที่ตี กนในชาติหันมาสนใจสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ และประวัติ ศาสตร์ของชาติ

★ โครงการคอยดูเตรียมแจกพันธุ์ไม้

ด้านนายประวิทย์ บุญมี ผอ.ฝ่ายเกษตร สำนักงาน ประสานงาน โครงการพัฒนาคอยดู (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ กล่าวว่า นำดอกอาชุกราร์ พอร์เก็ตมีน็อต 500 ต้น มาปลูกทดแทนดอกไม้ที่โรยรา บริเวณวังราชวัติ เพื่อรองรับการจัดนิทรรศการ ในวันที่ 18-30 พ.ย. สำหรับดอกไม้เก่าที่ถูกเปลี่ยนไปนั้น ส่วน หนึ่งที่ยังคงสภาพอยู่ก็จะนำไปดูแลและขายพันธุ์ต่อไป ขณะเดียวกันจะดูแลรักษาดอกไม้ และเพิ่มพันธุ์ไม้ อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้คงความสวยงามตลอดการจัดนิทรรศการ โดยภายหลังการจัดนิทรรศการ จะแจกจ่ายพันธุ์ไม้ ต่างๆ ให้ประชาชนในวันที่ 1 ธ.ค.

ส่วนนายวิระ โรจน์พจนรัตน์ ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม กล่าวว่า อยู่ระหว่างการจัดทำวีซีดี และวีดี การแสดงมหรสพสมโภชในพระราชพิธีพระราชทาน เพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิ วัฒนาฯ เมื่อวันที่ 15-16 พ.ย. ทั้ง 3 เวที อาทิ การ แสดงหนังใหญ่ และโขน การบรรเลงดนตรีสากล การ แสดงหุ่นกระบอก การแสดงนาฏยศาสตร์หุ่นละครเล็ก

คณะโศกาลัย และละครนอก แจกจ่ายให้กับโรงเรียน และห้องสมุด เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ และเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเพณี อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ที่สำคัญเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาไว้เป็นความรู้

★ ราชพิธีบรรจุพระศรีรางคาร

สำหรับหมากำหนดการพระราชพิธี ในวันที่ 19 พ.ย. เป็นพระราชพิธีบรรจุพระศรีรางคาร โดยเจ้าพนักงานเตรียมการพระราชพิธีบรรจุพระศรีรางคารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในพระอุโบสถวัดราชพิศนคมหาสีมารามไว้พร้อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

จากนั้นเวลา 16.30 น. เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระมอพระศรีรางคาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยพระราชยาน จากพระศรีรัตนเจดีย์ ไปออกประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เชิญขึ้นประดิษฐานในรถยนต์พระที่นั่ง ราชขบวนเชิญพระศรีรางคารออกจากพระบรมมหาราชวัง ทางประตูพิเศษไชยศรีมีขบวนกองเกียรติยศทหารม้ารักษาพระองค์หน้า

★ ทหารม้าอัญเชิญสู่สุสานหลวง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนรถยนต์พระที่นั่ง ต่อตามรถยนต์พระที่นั่งเชิญพระศรีรางคาร แล้วทหารม้ารักษาพระองค์ กองเกียรติยศขบวนหลังตามขบวน เชิญพระศรีรางคารไปตามถนนหน้าพระลาน เลี้ยวขวาถนนสนามไชย เลี้ยวซ้ายถนนกัลยาณมิตร ข้ามสะพานข้างโรงสี เลี้ยวขวาถนนอภัยวงศ์ เลี้ยวซ้ายถนนราชพิศ ขบวนหน้าทหารม้ารักษาพระองค์หน้า รถยนต์พระที่นั่งพระศรีรางคารเทียบที่ประตูทางเสด็จ วัดราชพิศนคมหาสีมาราม

เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระมอพระศรีรางคาร

เข้าสู่ประตูวัด รถยนต์พระที่นั่งที่เชิญพระศรีรางคาร เคลื่อนเลยไป รถยนต์พระที่นั่งเข้าเทียบที่หน้าประตูวัดแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตามพระศรีรางคาร ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระมอพระศรีรางคาร ไปประดิษฐานที่โต๊ะหมู่ทอง ในพระอุโบสถข้างพุทธบัลลังก์พระพุทธองค์ศรี

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธองค์ศรี ประธานพระอุโบสถ และทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย ถวายราชสักการะพระบรมราชศรีรางคาร พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระราชศรีรางคารสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 และพระศรีรางคารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม

★ ในหลวงทรงเชิญไว้ในถ้ำศิลา

จากนั้นเวลา 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต มายังอนุสรณ์สถานรังษีวิวัฒนา สุสานหลวง วัดราชพิศนคมหาสีมาราม ทรงเชิญพระศรีรางคารลงในถ้ำศิลาแล้ว ทรงปิดฝาถ้ำศิลา และเลื่อนเชิญเข้าสู่ที่บรรจุแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงวางพวงมาลา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสักการะ ขณะนั้น ชาวพนักงานประโคม สังข์ แตรวง บรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง ประคองอนุสรณ์สถาน วัดราชพิศนคมหาสีมาราม ถนนอภัยวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินกลับ ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แล้วเจ้าพนักงานที่ปิดฝานถ้ำบรรจุพระศรีรางคาร